

kompozīcijās, ar ko tas lielā mērā pārspēj slavenu krievu gleznotāju Levitānu. Šajos, par klasiskiem jau palikušos bērzos liekās it kā mūsu senču dvēseles būtu pārgājušas. Purvīša rudens skati ir brīnišķīgas dzeltenā un brūnā zīmfonijas, kuŗas savukārt mācījušas mūsu jaunus gleznotājus atnest tiem bieži piemītošo kautrību no spožām krāsām.

Ar savu spēcīgo iedvesmejošo individualitāti tas atdzīvināja tautā gandrīz jau mirušo krāsu prieku.

Purvīša darbi ir jāredz katram mūsu kulturas un mākslas draugam, — jātuvojās tiem ar to pašu sirsnību un aizgrābtību, ar kādu tuvojies lielais krāsu dzejnieks mūsu dabai, tikai tad skatītājs aizmirsīs visu sīko un niecīgo, veldzēdamies īstās mākslas atspirdzinošos ūdeņos.

Jubilāra godināšanas svinības augšā minētā dienā izvērtās par mūsu kulturas parādes svētkiem, kuŗos lielā skaitā piedalījās rakstnieki, muziķi, mākslinieki, oficiālas valdības personas, pat no ārzemniekiem, dažādu kulturas organizāciju un preses priekšstāvji u. t. t., kas liecina par tautā mostošos interesi pret savu mākslu un viņas vadītājiem.

Jubilāru zuminot, tam pasniedza lauru vainagus, adreses, puķes un valdības vārdā Izglītības ministris Plāķis Kulturas fonda balvu. Lielā skaitā bij pienākuši arī telegrafiski sveicieni.

Mākslinieks ir vēl pašos spēka gados, kas dod mums cerības sagaidīt no tā vēl daudz ievērojamu darbu un redzēt to darbojamies mūsu nacionālās mākslas izveidošanas iestādes, Mākslas akadēmijas, priekšgalā.

J. D o m b r o v s k i s.

Dažas ziņas par Latvijas Augstskolu. Studejošo skaits 1920. gadā ir stipri audzis: gada sākumā bij 1250 studejošo, gada beigās 3470. Arī viņu sastāvs ir stipri mainījies: kāmēr priekš viena gada Augstskolā sieviešu (685) bij vairāk kā vīriešu (565), tagad vīriešu (2232) ir gandrīz otrtik kā sieviešu (1238). Sevišķi daudz sieviešu ir Filoloģijas un Filozofijas (71,7%) un Matematis — Dabas zinātņu fakultatēs (68,5%), un arī Medicīnas fakultatē viņu ir vairāk par vīriešiem (55%), turpretī Inženieru (5,5%) un sevišķi Mechanikas (1,1%) fakultatēs sieviešu ir ļoti maz.

Tautības ziņā vislatviskākās ir Lauksaimniecības (96,7% latviešu) un Filoloģijas un Filozofijas (94,4% latviešu) fakultātes, bet arī Tautsaimniecības un Tiesību zinātņu, Inženieru un Teoloģijas fakultatēs ir 75%—85% latviešu. Nelielais vācu tautības studejošo skaits (5,1%) izdalās diezgan vienlīdzīgi pa visām fakultātēm; kā vairāk iemīlotas no viņām varētu atzīmēt Teoloģijas, Mechanikas un Ķīmijas fakultātes. Krievu ir maz (1,6%), viņus visvairāk pievelk Mechanikas un Ķīmijas fakultātes. Ebreji, kuŗu skaits ir diezgan prāvs (15,7%), koncentrējās galvenā kārtā Ķīmijas, Mechanikas, Medicīnas un Veterinār-medicīnas fakultatēs.

Vairāk fakultātu ir pārpildītas, un ne visiem studejošiem izdevās iekļūt tai fakultatē, kuŗā tie vēlejš. Sevišķi pārpildīta ir Medicīnas fakultāte, kuŗai jau ir 581 students, neskatoties uz to, ka viņa tik vēl neseñ atvēra trešo kursu, un ka ceturtā un piektā kursa viņai vēl nav.

Kas zīmejš uz telpām, tad viņas jau tagad ir nepietiekošas, un ja līdz rudenim, kad kā paredzams, Augstskolā gribēs iestāties vairāk par tūkstošu dažādu vidusskolu abiturientu, neizdotos atrast jaunas papildu

Latvijas Augstskolas studejošo

Fakultates resp. nodaļas	Studenti	Hospitanti	Brīvklausītāji	Kopā	Pavisam fakultatē	Pēc tautības											
						latvieši	lietavieši	igauņi	poļi	krievi	čechi	vāci	ebreji	dāņi un zviedri	franči	nenoskaidr.	Pavisam sveštautīb.
Arhitektūras	87	8	5		100	64	—	—	—	5	—	12	19	—	—	—	36
Inženieru	287	36	1		324	245	—	2	2	10	—	15	50	—	—	—	79
inž. nod.	278	29	1	308													
kul.-tech.	9	7	—	16													
Tautsaimn. un tiesību zināt.	482	54	20		556	450	—	1	2	9	—	32	62	—	—	—	106
tiesību zināt.	149	23	12	184													
tautsaimn.	333	31	8	372													
Ķīmijas	306	66	2		374	214	2	2	4	3	1	36	111	dānis 1	—	—	160
ķīm.	268	12	2	282													
farmac.	39	53	—	92													
Lauksaimn.	344	70	9		423	409	—	—	2	4	—	6	2	—	—	—	14
lauks.	269	47	9	325													
mežkop.	75	23	—	98													
Mat.-Dab. zināt. mat.	180	13	7		200	144	—	—	—	1	—	6	49	—	—	—	56
dab. zin.	50	3	2	55													
Mechanikas	312	26	2		340	205	—	3	2	14	—	26	90	zviedra 1	—	—	135
Medecinas	561	20	—		581	403	—	—	3	6	—	20	140	—	—	8	178
med.	533	18	—	561													
zobārstu	18	2	—	20													
Teoloģijas	47	2	8		57	44	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	13
Filoloģijas un filozofijas	404	25	21		450	425	—	1	—	5	—	14	4	—	1	—	25
valodn.	107	10	9	126													
vēst.	74	8	5	87													
ped.	167	—	2	169													
filozof.	55	7	6	68													
Veterinar-med.	54	11	—		65	46	—	—	—	—	—	1	18	—	—	—	19
Pavisam	3064	331	75		3470	2649	2	9	15	57	1	181	545	2	1	8	821

telpas, tad Augstskola nonāktu bezizejas stāvoklī. Lai tas nenotiktu, ir jāatrod telpas priekš divām ātri augošām fakultatēm: Filoloģijas un Filozofijas (2 lielas klausītavas un apmēram 18 vidēja lieluma istabas) un Lauksaimniecības (apmēram 1400 □ asu) Ja šīs divas fakultātes varētu izcelt, tad atlikušās varētu pietiekoši ērti ierīkoties tās telpās, kurās tagad atrodas Augstskolas rīcībā: Arhitektūras, Inženieru, Mehanikas, Tautsaimniecības un Tiesību zinātņu un varbūt arī Teoloģijas — galvenā ēkā pie Raiņa bulvāra, Ķīmijas un Matemātikas-Dabas zinātņu — jaunā ēkā pie Puškina bulvāra, Veterinar-medicīnas, kā arī daži Medicīnas fakultātes institūti — bijušā Garīgā zemināra telpās un vecākie Medicīnas fakultātes kursi II. pilsētas slimnīcā, kurās ierīkošana Univerzitatē vajadzībām gan prasīs krietni lielus izdevumus, bet reiz ierīkota, būs Augstskolas lepnums, un uzņemdamā slimniekus apmēram 400 gultās, atnesīs daudz tieša labuma arī valstij.

skaits 1920. gada 31. decembrī.

Pēc pavalstniecības															Pēc dzimumiem		
Latvijas	Lietavas	Igaunijas	Polijas	Krievijas	Balt-Kriev.	Ukraines	Austrijas	Somijas	Dānijas	Francijas	Vācijas	Čečo-Slov.	Nenoskaidr.	Pavisam ārpa- valst.	vīrieši	sievietes	Kopā
95	1	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5	71	29	100
304	4	2	—	5	9	—	—	—	—	—	—	—	—	20	306	18	324
540	4	1	1	6	1	1	—	—	—	—	—	—	2	16	411	145	556
341	5	2	1	8	14	—	—	—	1	—	—	1	1	33	263	111	374
420	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	315	108	423
185	4	—	—	5	1	3	—	—	—	—	—	—	2	15	63	137	200
304	11	4	—	11	8	—	1	—	—	—	—	—	1	36	336	4	340
573	4	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2	8	261	320	581
57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	18	57
443	1	1	1	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	7	127	323	450
64	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	25	65
3326	36	12	3	39	34	5	1	1	1	1	1	1	9	144	2232	1238	3470

Latvijas Augstskolas mācības spēku skaits 1921. gada janvarī.

Fakultātes	Profesori	Docenti	Lektori un instruktori	Asistenti
Arhitektūras	2	7	1	3
Inženieru	6	9	—	—
Mechanikas	4	7	—	3
Ķīmijas	6	6	—	11
Lauksaimniecības	2	11	2	5
Medicinas	3	4	—	5
Veterinar-medicinas	1	3	—	—
Matemātikas un dabas zināt.	3	5	2	8
Tautsaimn. un tiesību zināt.	4	10	4	—
Filoloģijas un filozofijas . .	7	13	7	—
Teoloģijas	—	5	1	—
Pavisam	38	80	17	34

Augstskolas darbību stipri kavē zinātnisku grāmatu trūkums un lai šo trūkumu novērstu, viņa ir piespiesta nākamā budžeta gadā izlūgties no valdības lielākas zumas priekš grāmatu iegādāšanas.

Latvijas Augstskola, izņemot Medicīnas fakultāti, tagad ir apgādāta ar visnepieciešamākiem mācības spēkiem un varēs uz priekšu mierīgi augt, pievilkdama tikai izcilus spēkus. E. Felsbergs.

Latvijas Augstskolas studejošo pabalstīšana. Ja kāda tauta runā par savu augstskolu, tad tam var būt tīri nacionāli-zinātniska nozīme, noteikti praktiski mērķi, vaj arī šīs abas tieksmes savienotas. Pirmā gadījumā pēc tādas centisies tautas, kuŗas lielākā vaj mazākā mērā var brīvi attīstīt savu garīgo kultūru, otrā gadījumā — kad valsts rada augstskolas, vadīdamās galvenā kārtā no praktiskā redzes stāvokļa, lai sagādātu valsts darbības aparatā visur nepieciešamos speciālos arodniekus. Trešā gadījumā, kur abas šīs vadošās tieksmes saplūst, ar augstskolām zinātnes ieguvumiem liek arī reizē tikpat stiprus pamatus tautas praktiskā dzīvē, ar garīgo spēku spēcina materiālo. Par šādu, pilnīgāko attīstības ceļu, var iet tikai tautas, kuŗas ir savā būtībā tik tālu nonākušas, ka var vest reizē garīgo un arī fizisko ciņu, pareizāki, — kuŗas cīnīdamās dēļ savas kultūrelās patstāvības, nav zaudējušas cīņas spējas dēļ savas materiālās un tiesiskās labklājības.

Arī mēs ne uz reizi esam nākuši pie valsts un augstskolas. Pirmo reiz kad izskaneja latviešu nacionālās prasības pēc augstskolas 1917. g. vasarā, arī tad bij runa par latviešu augstskolu, vēlāk — vācu okupācijas laikā, 1918. g. atkal pacēlās balsis par latviešu profesuru un docenturu paralelu darbību Terbatas Univerzitatē un Rīgas Politehnikā. Terbatā tika proponēti 4 katedri, kuŗi darbotos teoloģiskā un filoloģiskā fakultatē līdzās valsts valodai. Mēģināja tos kautkā realizēt, iesniedzot attiecīgu memorandumu toreizejai pārvaldei. Ne kautko no tā tomēr neizdevās sasniegt. Pārāk strauji mainījās politiskās situācijas un asi grozījās iekārtotāju uzskati. Un tomēr, neskatoties uz to, ātrāk kā bij cerēts, atradāmies fakta priekšā, kad Latvijas valsts atvēra latviešiem augstskolas durvis. Un no šī brīža arī saistās valsts un augstskolas abpusēji pienākumi. Valsts pienākums pret augstskolu — sekmet tās attīstību, lai tā cienīgi nostātos starptautiskā akadēmiskā saimē un augstskolas — būt vienmēr nomodā par valsts vajadzībām, tās stāvokli, dodot tai katrā gadījumā palīgus kā kultūrelās, tā saimnieciskās dzīves uzturēšanai vajadzīgā augstumā. Šķoboties šim kontaktam, momentāli radīsies arī abpusēji zaudējumi. — Valstij savus pienākumus veikt pret augstskolu ir daudz vienkāršāk, jo augstskola attīstās pilnīgi patstāvīgi, tradicionāli, prasa tikai plašus līdzekļus. Augstskolas uzdevumi šai ziņā ir daudz sarežģītāki. Jo grūtāks kļūst valsts stāvoklis, jo smagāk veicami tās pienākumi. Galvenais vadošais valsts prasījums būs arvien, lai augstskolas darbība, izaugdama no visdziļākiem pārliecības pamatiem, būtu produktīva un taptu dzīva ienesta dzīvajā dzīvē. — Padarīt produktīvus studiju darbus visā to apmērā ir neiespējami. It sevišķi tas neiespējami tagad, kad mūsu augstskola vēl top, kad tā pārdzīvo tādu brīdi, kāds reiz tikai tai būs jāpārcieš. Tai jāpārvar vēl pārejas laikmeta sekas, kas visur prasījušas izņēmumus un nenormālus satrēgumus. Tā tas tagad ir ar augstskolas studejošiem, uz kuŗu pleciem gulstas studiju pienākumi. Tie sastādas